

ҒАМХОРИ ДАР РОҲИ ОБО- ДИЮ СОЗАНДАГӢ

Аз таърихи гузаштамон медонем, ки, ғолибон ва низоми сиёсии аъсисдодаи онҳо, чи рангу тобише ҳам дошта бошад, дар навбати аввал таърихро тахти назорат гирифта, дар хизмати ҳокимияти хеш қарор медиҳанд. Ҳамеша, дар ҳама ҷо, дар ҳама низомҳо дар гузашта ва имрӯз ҳамин гуна буди ҳаст.

Кӯшиши начибонаи эҳтиром гузоштан ба бехтарин фарзандони замони гузаштаи дуру наздики халқи тоҷик чун зуҳури ғояҳои миллатчиғӣ пиндошта мешуд ва дар робита ба ин ба ташаббускорони ин гуна иқдомот тамғаҳои гуногуни идеологӣ мечаспонданд. Намояндагони фарҳанг, илм ва санъати дар тамоми дунё машҳури моро ба беватанони (космополит) бе асл, бе насаб, бе миллат ва мардумамонро бошад ба манкуртхое табдил медоданд, ки робитаашонро бо решаҳои гом кардаанд аз ҳофизаи таърихӣ маҳрум шудаанд. Таърихи халқи тоҷик аз замони қадим то ба имрӯз нисбат ба таърихи халқҳои дигари Осиёи Миёна қасдан ба таҳрифи зиёд ва тақаллубот гирифтанд мешуд. Аксари далоилу санадҳои таърихӣ халқи тоҷик

маҳсусан дар мавриди мушкилоти сарнавиштсози таърихи наватарин мавриди маҳфидории маҳсус қарор мегирифт. Дар навбати худ, даст норас будани маъхазҳои басо муҳиме, ки дар бойгонихои хизбӣ зери муҳри «комилан маҳфӣ» ниғаҳдорӣ мешуданд, дар он замон барои ҳолисонаву саҳеҳ инъикос намудани аксари лаҳазоти муҳими таърихи нав имконият наметод. Танҳо имрӯз, вақте ки халқи тоҷик озодии ҳақиқиву истиклолиятро ба даст овард, танҳо ба шарофати чидду чаҳди Пешвои Миллат баҳри барқарориву пойдоории сулҳу ризоияти шаҳрвандӣ дар кишвар иқтидор шуд, ки бори аввал дар тамоми ҷаҳон чашнҳои байналмилалӣ 1100 - солагии давлати Сомониён, соли тамаддуни Ориёӣ, соли Рудақӣ, 2500 – солагии шаҳри Истаравшан, 2500 – солагии Хучанд, 2700 – солагии шаҳри Кулоб, ҷаҳонишавии Наврӯз, масъалаҳои вобаста ба об ва ғайра бошукӯҳ ва густурда таҷлил гарданд. Истиклоли воқеии ҳар давлат бо худшиносии миллии ҷомеа, бо таҷаллуду шуури миллии ва андешаи сиёсиву фарҳангӣ, бо эҳёи

дастовардҳои маънавии ниёгон дар робитаи мустақим қарор дорад. Ибтикороти домандори Президент кишвар Эмомалӣ Раҳмон дар масири эҳё ва таҷаллуду мафкураи миллии он холигоҳи маънавию, ки баъди заволи Иттиҳоди Шӯравӣ ҳукмрон шуда буд, бо ғояҳои арзишҳои ҳаётбахши миллии шодоб гардонид ва озодии сиёсиву иҷтимоии инсонро ҷомеаро бар пояи арзишҳои миллии маънавий устувор

намуд. Дар таърихи миллати куҳанбунёди тоҷик баъди чандин қарномаи феъ ва аҳдофимиллӣ дар сиёсати давлат мақоми меҳварӣ пайдо намуд ва ба дарунмоии муҳимтарин равандҳои сиёсӣ ва иқтисодиву фарҳангӣ табдил ёфт.

Дар сиёсати фарҳангии давлат дар даврони Истиклол эҳёи чашну маросимҳои миллии, чашнҳое, ки дар давоми асрҳо ваҳдат ва ягонагии маънавии мардумро ҳифз карда, муҳимтарин арзишҳои ҷаҳоншинохтии онҳоро аз замон ба замон интиқол додаанд, аз мақоми арҷманде бархурдор аст.

Пешвоёни миллати тоҷик аз даврони қадим умдатарин масъалаҳои сарнавишти миллатро дар ҳамбастагӣ бо масъалаи забон ҳал кардаанд. Чунончӣ, муҳимтарин падидаи фикриву фарҳангӣ, ки бо кӯшиши амирони сомонӣ ба вуқӯъ пайваст, расмиёти сиёсӣ пайдо кардани забони тоҷикӣ мебошад, ки пойгоҳҳои интишори забони арабию маҳлуд намуда, барои раванқи адабиёту фарҳанг роҳро ҳамвор сохт.

Умаров Ҳ. омӯзгор

НУРАФШОН

ДУШАНБЕ 19-июни соли 2017 №6 (30)

Наирияти Донишқадаи энергетикии Тоҷикистон

НУРАФШОН

МУҲАРРИРИ МАСЪУЛ:

Абдуллоев Бахтиёр

ТАРРОҲ:

Абдуллоев БАХТИЁР

Наирияти Донишқадаи энергетикии Тоҷикистон

Web: www.det.tj

-тел: 905551718

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

Назарзода Хайрулло

Кибриё Мирзоева

Зарина Шарифова

Ба хотири гуногунандешӣ матолибе низ нашр мешаванд, ки рӯнома зимнан метавонад бо муаллифони ҳамакида набошад ва масъулияти онро ба душ нагирад.

Рӯнома мохе як маротиба дар Маркази инноватсионӣ ва парки технологияи Донишқадаи энергетикии Тоҷикистон нашр мешавад. Нишонии мо: валоити Хатлон ноҳияи Бохтар

НУРИ ВАХДАТ ТОЧИКОНРО ТОҶ БАР САР КАРДААСТ

Вахдат! Ин калима дар радифи Модар, Сулҳ, Ватан барои ҳар кадоми мо муқаддас аст. Махсусан барои мардуме, ки тули солҳои гуногун аз дасти аҷнабиёни арабу турк зулми беандоза дидааст, он гиромитар аз ҳар вожаи дигар аст.

Беҳуда Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий-Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон нагуфтааст: "Ваҳдати миллий бояд аз ҳама гуна ихтилофи назар, гуногунандешии сиесий, маффиатҳои хизбӣ, гурӯҳӣ болотар ва дахлнопазир бошад, аҳли чомеаро муттаҳид, якдил, якмаром ва як порча созад". Президенти мамлакат, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий-Пешвои

миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баъди Раиси Шӯрои Олий интихоб шудан ба мардуми шарифи Тоҷикистон қасам ёд карда гуфта буданд, ки «тамоми донишу таҷрибаамро барои дар ҳар хона ва ҳар оила барқарор шудани сулҳу равона карда, барои шуқуфони Ватани азизам садоқатмандона меҳнат мекунам. Барои ноил шудан ба ин нияти муқаддас, агар лозим шавад, чони худро нисор мекунам».

Дар ҳақиқат Пешвои миллат тамоми саъю кушиши худро барои амалӣ гардонидани ин иқдоми тақдирсозу ояндасоз равона намуданд.

Шукрона аз он дорем, ки ваҳдати миллий дар сарзамини бихиштосои мо тавасути ҷидду қаҳд ва кӯшишу талошҳои зиёди сарвари давлат танинандоз гашт ва рӯз аз рӯз мустаҳкам қавитар гашта истидааст. Сиёсати пешгирифтаи Сарвари мо сиёсатест, ки дигар халқияту

миллатҳои кишварамонро дар радифи миллати тоҷик гузошта, ҳуқуқҳои онҳоро дар асоси талаботи Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳимоя намуда, як узви чудонпазирӣ Тоҷикистони соҳибистиқлол медонад.

Баъди расидан ба сулҳу салоҳ Президенти мамлакат бори дигар ба ҳамватанонамон мурочиат намуда, таъкид доштанд, ки «Бо дарназардошти ин руҳияи илҳомбахш ва иттиҳоди ҷовидонии миллат айнаи муддаост, ки рӯзи 27-уми июнро дар кишварамон Рӯзи ваҳдати миллий эълон намоем ва ин санаи фархундаро ҳар сол ба таври умумихалқӣ ҷашн гирем. Дар ин асос ҳар сол мардуми кишвар ин рӯзро ҳамчун як Ҷашни миллий ид мекунам ва ҳамин аст, ки имсол 20-умин солгарди ҷашни Ваҳдати миллиро таҷлил менамоем.

Бо шарофати ваҳдати миллий ҳама мушкilotҳои давра ба давра роҳи

халли худро ёфтанд. Се ҳадафи стратегии мамлакат-таъмини истиқлолияти энергетикӣ, раҳой аз бунбасти коммуникатсионӣ, таъмини амнияти озуқаворӣ кишвар, ки ҳамеша дар меҳвари сиёсати Президент ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд, маҳз аз пойдеории ваҳдату субот дар Тоҷикистон бо мақсади худрасида истодаанд.

Пешвои миллати мо чони ҷавонашро ба гарамонду ба мақсад расид: сулҳ овард ба кишвар ва ҳар хонавода. Ва ин сулҳ муваққатӣ набуд балки устувору пойбарчо ва барои ҳамеша.

Сулҳу оромӣ дар кишвари азизамон барои рушди бемайлоии соҳаҳои мухталифи ҳаёт мусоидат намуд.

- Истиқлолияти давлатӣ ва Ваҳдати миллиро бе якдигар тасаввур кардан амри маҳол аст. Чун ки истиқлолият ба мо соҳибхитиёрӣ бахшида бошад, пас Ваҳдати

ХУСУСИЯТҲОИ АСОСИИ МАДАНИЯТИ ДАВРАИ СОМОНИЁН

Даврае, ки дар бораи он суҳан меронем, яке аз мархилаҳои бузургтарини инқишофи маданияти тоҷикон ба шумор меравад. Ин замони пурзӯр шудани муборизаи халқҳои ориёӣ муқобили арабҳо аз як тараф, аз тарафи дигар густариши маданияти мусулмонӣ ба шумор меравад. Салтанати Сомониён (879-999) давраи тиллоии таърихи маданияти халқи тоҷик, замони соҳибдавлатиюсоҳибзабонии он, мархилаи онҳо комёбии ташаккули халқияти тоҷик буда, шароитҳои мусоид барои пешрафти иқтисодӣ, илму фарҳанг ва ҳунармандӣ фароҳам меояд. Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар суҳанронии худ дар конференсияи байналхалқии илми бахшида ба 1100-солагии давлати Сомониён дар шаҳри Санкт-Петербург маданияти давраи Сомониёнро хеле хуб инъикос намуд. Ӯ қайд намуд, ки «Барои мотараққиёти фарҳанги маънавии ин давра аҳамияти маҳсус дорад, ки он густариши минбаъдаи фарҳанги халқи тоҷикро бунёд намудааст. Маҳз дар аҳди Сомониён матнҳои «Авесто»-и зардушти ба забони форсии миёна тарҷума шуда, ҳамчун китоби муқаддас истифода мешуд, дар ин давра донишҳои таърихию фалсафӣ, адабӣ, ҳунарий, ривоятҳои халқӣ ва дostonҳои қаҳрамонии ҳамаи халқҳои форсизабони қадима гирд оварда, ташфику тарғиб карда, асосҳои забони имрӯзаи форсии дарии тоҷикӣ гузошта мешавад». Дар ин давра шаҳрҳои Осиёи Миёна – Бухоро, Самарқанд, Марв, Хучанд, Хирот ва Балх ба марказҳои ҳаёти фарҳангӣ табдил меёбанд, ки бо мурури замон дар давраҳои аввали

муттаҳид гардидани халқи тоҷик нақши муҳим гузошта, ҳамчун марказҳои асосии инқишофи фарҳанги тоҷик нашъу нумӯ мекунам. Ин шаҳрҳои имрӯз ҳам барои мо ба маънии мероси бузургии ниёгонамон аҳамияти таърихию фарҳангӣ доранд, ки дар фарҳанги халқи тоҷик, забон, таърих ва ҳаёти имрӯзаи вай таҷассум ёфтаанд. Давраи ниҳии ташаккули давлатдорӣ халқи имрӯзаи тоҷик ба кулли бо давлати Сомониён марбут аст, ки дар давоми асрҳои IX-X ба туйфайли баъзе воқеаҳои таърихӣ ба дунё омад. Давлати Сомониён омили муҳими таърихи тамаддуни Шарқ ва ҷаҳон гардид. Вай ба халқаш шароити мусоиди зиндагӣ ва кор муҳайё сохта, боварии мамлакатҳо ва халқҳои дуру наздикро ба ҳамкорӣ серсоҳаи мутақобилан муфид дар тамоми тӯли роҳи бузургии абрешим, хусусан дар соҳаҳои тиҷорат, муомилоти байналхалқии мол, мубодилаи фарҳанг тақвият дода, халқи тоҷикро ба сахнаи тамаддуни ҷаҳонӣ баровард. Бино ба далелҳои таърихӣ давлати Сомониён дар заминаи анъанаҳои эҳғардида бунёд ёфта, дар соҳаҳои ҳаёти иҷтимоӣ, иқтисодӣ, фарҳангӣ, илмӣ ва адабӣ комёбиҳои бузург ба даст оварда, мамлакатро аз тораҷғарони хоричӣ хифз карда, захмати осоиштаи деҳқонон ва қосибонро таъмин намуд. Дар давраи Сомониён барои ба майдони эҷоду фаъолият қадам ниҳодани силсилаи олимону адибони ҷаҳоншумул шароит муҳайё шуд. Мутафаккири бузург Муҳаммад ал-Хоразмӣ, Абӯнасири Форобӣ, Закариёи Розӣ, Абӯалӣ ибни Сино, Абурайҳони Берунӣ, поягузори адабиёти тоҷикӣ форс Абӯабдуллои

Рӯдакӣ, Абӯмансури Дақикӣ ва Абӯлқосим Фирдавсӣ аз ҳамин ҷумлаанд. Саҳми устод Айнӣ, Бобочон Фафуров дар омӯзиши таърихи маданият ва дар худшиносии халқи тоҷик ниҳоят бузург аст. Мо, тоҷикон, номҳои олимони машҳури рус Бартолд, Андреев, Семенов, Якубовский, Окладников, Бертелс, Дяконов, Брагинский ва бисёр дигаронро ҳамеша вирди забон мекунем, зеро фаъолияти илмии онҳо асосан ба таҷқиқи ташвиқи таърихи халқи тоҷик, инчунин замони Сомониён бахшида шудааст. Маданияти модии давраи Сомониён хеле бой ва гуногунранг буда, намунаҳои барҷастаи он ҳамчун осори бебаҳои маданияти ҷаҳонӣ ҳисобида мешавад. Меъморӣи асрҳои IX-X пеш аз ҳама ҷолиби қайд аст, ки бештар бо меъморӣи замони пешина зич алоқаманд буд. Ин алоқамандӣ, масалан, дар ташкили алоқамандии мутамарказии объектҳои мушоҳида мешавад. Инчунин истифодаи нақшҳои зооморфӣ, яъне тасвири ҳайвонҳо ва ҳазандаҳои паррандаҳои мушоҳида мешавад. Ин нақшҳо дар макбараҳои асрҳои феодали мушоҳида кардан мумкин аст. Замони Сомониён мархилаи гулгулшуқуфии адабиёти классикии форсу тоҷик ба шумор меравад. «Шоҳнома»-и ҳаким Фирдавсӣ адабиёти безаволи мардуми форсу тоҷик ва сарчашмаи муҳимтарини омӯзиши таърихи фарҳанги аҳди қадим аст. Дар он тамоми хислатҳои тоҷикони қадим - мардонагӣ, далерӣ, шуҷоатмандӣ, дурандешӣ ва қаҳрамонӣ онон инъикоси худро ёфтааст.

Мирзоев П. омӯзгори кафедраи Фанҳои гуманитарӣ

МАСЪАЛАҲОИ ВОБАСТА БА ДАҲСОЛАИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ АМАЛ «ОБ БАРОИ РУШДИ УСТУВОР»

Моҳи март соли 2016 Дабири кулли Созмони Милали Муттаҳид Пан Ги Мун ва Президенти Бонки Ҷаҳонӣ Чим Ёнг Ким бо ирсони нома аз интиҳоб ва пазируфта шудани Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба узвияти “Панели сатҳи баланд роҷеъ ба об” хабар доданд. Қарор дар бораи таъсиси Панели мазкур бо ташаббуси Хукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва як қатор кишварҳои аъзои СММ моҳи сентябри соли 2015 дар Маҷмаи умумии СММ дар доираи 17 Ҳадафи Рушди Устувор ҳамчун идомии талошҳои ҷомеаи ҷаҳонӣ дар сатҳи табиқи Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола қабул гардида буд. Боиси ифтихору сарфарозӣ аст, ки ҷомеаи ҷаҳонӣ саҳму ташаббусҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонро дар масъалаҳои ҷаҳонӣ об қадрдонӣ карда, ўро аз байни роҳбарони 193 кишвари аъзои СММ ба Панели сатҳи баланди 15-нафара, ки ҳама роҳбарони кишварҳои ташаббускор дар масъалаҳои об мебошанд, интиҳоб намуд.

Дар соли 2016 Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Симпозиуми байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба Ҳадафи шашуми рушди устувор таҳти унвони “Таъмини дастрасии умум ба об ва беҳдошт” иштирок варзид, ки дар кори он зиёда аз 700 нафар намоёндаи оломақом аз 90 кишвари олам, 47 ташкилоти байналмилалӣ ва минтақавӣ, ба монанди СММ ва 17 сохтору ниҳоди зертобеи он, Созмони ҳамкории Шанхай, Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил, Созмони ҳамкории иқтисодӣ, Бонки ҷаҳонӣ, Салиби Сурх ва ди-

гарон иштирок намуданд.

Дар рӯзҳои охири ин соли таърихӣ, яъне 21 декабр Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид бо Қатъномаи худ Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор», 2018-2028-ро, ки аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод шуда буд, қабул намуд. Дар робита ба ин Дабири кулли СММ Пан Ги Мун ва Раиси Маҷмаи Умумии ин созмони ҷаҳонӣ Питер Томсон бо ирсони номаи табрикӣ ба унвони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон роҳбарияти сатҳи олии Тоҷикистон ва мардуми шарафманди тоҷикро бо қабули муваффақонаи қатъномаи «Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор», 2018-2028 самимона шодбош гуфтанд.

Даҳсолаи дуумии байналмилалӣ амали «Об ба хотири рушди устувор», 2018-2028 ташаббуси ҷоруми ҷаҳонӣ ҷониби Тоҷикистон мебошад, ки бо қатъномаи махсуси Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид ва ҷонибдорӣи давлатҳои аъзои ин созмони муътабар қабул карда мешавад.

1. **М у т о б и қ и** Қатъномаи мазкур (ОР3) давраи солҳои 2018-2028 ҳамчун Даҳсолаи байналмилалӣ амал “Об барои рушди устувор” эълон мешавад, ки он аз 22-юми март соли 2018 шурӯъ шуда, 22-юми март соли 2028 ба анҷом мерасад. (22-юми март Рӯзи ҷаҳонӣ захираҳои об мебошад.)

2. **М у в о ф и қ и** Қатъномаи МУ СММ (ОР4) ҳадафҳои Даҳсола масъалаҳои зеринро фаро мегиранд:

- рушди устувор ва мудирияти ҳамгироёнаи захираҳои об ҷиҳати раси-

дан ба ҳадафҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва муҳитизистӣ;

- роҳандозӣ ва пешбарии барнома ва лоиҳаҳои дахлдор;

- тавсеаи ҳамкорӣ ва шароқат дар ҳамаи сатҳҳои барои мусоидат ба табиқи вазифа ва ҳадафҳои марбут ба захираҳои об, ки дар сатҳи байналмилалӣ мувофиқа шудаанд, аз ҷумла Ҳадафҳои рушди устувор;

Ғайр аз ин, Қатънома (ОР5) аҳамияти рушди истифодаи оқилонаи обро бо дарназардошти робитаи мутақобилаи захираҳои об бо маводи ғизо, энергетика ва муҳити зист дар ҳама сатҳҳои таъкид мекунад.

3. **Илова ба ин,** Қатънома масъалаҳои зеринро ҳамчун ҳадафҳои иловагии Даҳсола муайян мекунад:

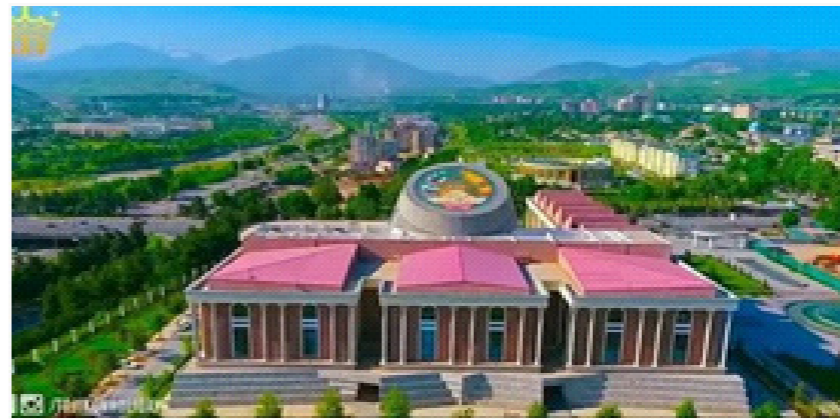
- такмили абзори ташаккул ва интишори дониш, осонгардонии дастрасӣ ба дониш ва мубодилаи иттилоот роҷеъ ба таҷрибаи бехтарин, баҳрабардорӣ аз иттилооти қадид дар бораи ҳадафҳои рушди устувори марбут ба захираҳои об;

- бунёди шабакаҳо ва мусоидат ба ташаккули шароқат ва фаъолияти тарафҳои манфиатдор дар табиқи ҳадафҳои ва вазифаҳои марбут ба захираҳои об;

- тақвияти фаъолиятҳои иртиботӣ дар сатҳҳои мухталиф барои дастбӣ ба ҳадафҳои марбут ба захираҳои об.

4. Қатъномаи мазкур аз Дабири кулли СММ тақозо менамояд, ки бо истифода аз имкониятҳои ниҳоди байниидоравӣ “СММ-Об” ҷиҳати тарҳрезӣ ва ташкили фаъолият дар ҷорҷӯбаи Даҳсола дар сатҳҳои ҷаҳонӣ, минтақавӣ ва ҷумҳуриявӣ чораҳо андешад.

*Олимхонов САЛИМХОН,
доншиҷӯи соли ҷоруми
ғуруҳи 270101-10*

миллӣ тавонист оташи ҷанги бародаркӯшро хомӯш намояд.

Дар тӯли 25 соли Истиклолияти давлатии Тоҷикистон бо сарвари Президенти кишварамон, Пешвои миллат, Эмомалӣ Раҳмон таъмин ва таҳкими Ваҳдати миллӣ гоӣяи начотбахши миллат, рӯйдоди нодири таърихӣ, омили муҳимтарини муттаҳидкунандаи ҷомеа, унсури асосии андеша ва худшиносии миллӣ, омили асосии таҳкими давлатдорӣи навини тоҷикон гардид. Дар бораи заминаҳои расидан ба Ваҳдати миллӣ ва сулҳу субот дар кишвари аз ҷанги таҳмили шаҳрвандӣ азият-кашида ва давлату давлатдорӣи дар вартаи ҳалокату парокандагӣ қарордошта чанд нуктаро таъкид бояд намуд:

Аввалан солҳои аввали Истиклолияти давлатӣ барои ҳар шаҳрванди Ватанамон душвору пурпечуб буд. Ҷанги хонумонсӯзи шаҳрвандӣ минтақаҳои гуногуни кишварамонро ба гирдоби муҳолифат ва муқовимати сиёсӣ ҳарбӣ кашида буд. Дар ин шароити барои давлати тозаистиклоламон хавфноктарин бо баргузори Иҷлосияи таърихӣ тақдирсози XVI Шӯрои Олии ҷумҳурӣ ва Раиси Шӯрои Олии кишвар интиҳоб шудани фарзанди фарзонаву начотбахши миллату давлат, меъморӣ сулҳу Ваҳдат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар таърихи кишвари ба доми ҷанг кашидани давраи нав-расидан ба сулҳу ваҳдати воқеӣ оғоз ёфт.

Дуҷум, заминаи муҳимтарини расидан ба сулҳу ваҳдат ин бо сарвари бевоситаи Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон қабул шудани Қонуни асосӣ,

яъне Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, ки имрӯз яке аз конституцияҳои бехтарини ҷаҳон муосир ба шумор меравад. Сарвари давлат бамаврид таъкид намуда буданд, ки «Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити низои байни тоҷикон таҳия ва қабул гардид. Аз ин ҷиҳат, вазифаи аввалиндараҷаи он таъмини оштии миллӣ ва сулҳи тоҷикон мебошад. Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дарвоқеъ, ҳуҷҷати созиши иҷтимоӣ ва заминаи ҳуқуқии сулҳ гардид. Чунин таҷрибаи Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳоло чун намунаи ҳалли низои дохилӣ эътироф шудааст».

Сеюм, баъди ба имзо расидани Созишномаи умумии истиклори сулҳ ва ризоияти миллӣ, ки натиҷаи сиёсати ваҳдатовари Сарвари давлатамон буд, дар ватани азизамон давраи нави зиндагӣ-созандаю бунёдкорӣ оғоз ёфт.

Баробари бо имзо расидани Созишномаи сулҳу ваҳдат заминаи воқеӣ пайдо гардида, тинати сулҳпарваронаю заковати баланди халқу сарвари хирадманди он исбот шуд. Имрӯз мо бо ифтихор гуфта метавонем, ки таҷрибаи Тоҷикистон дар масъалаи дар фосилаи кӯтоҳи таърихӣ хомӯш кардани ҷанги шаҳрвандӣ дар ягон кишвари дунё, ки ба чунин ҳолат гирифтдор аст, дида намешавад.

Бе Ваҳдати миллӣ пайванди ногусастани дорузу имрӯзу фардо, ҳифзи истиклолият ва дастовардҳои он, подшошти хотираи неки аҷдодони номдор, ҳифзи мероси гаронқадре, таърихию фарҳангӣ маъно надорад. Он мавриди қаробати ҳамдигарӣ ва фатҳи қуллаҳои нав, тақонбахши азму талошҳои мост. Бо чунин

арзиш мо вазиладорем, ки онро чун гавҳараки чашм муҳофизат намоем. Барои муваффақ шудан ба ин нукта мо бояд истилоҳи “Кӯлобию, Хуҷандӣ, Помирию Қаротегинӣ”-ро аз байн дур созем. Дар ин сурат мо парчами яқдилӣ-ро баландтар бардошта метавонем. Ваҳдат дар адабиёти классикии мо вожаҳои “яқдилию ҳамзабонӣ” ҳаммаъност. Бузургтарин вассофи он Мавлоно Чалолиддини Балхӣ аст. Аз рӯи ақидаи ӯ инсон бояд дилҳоро аз ҳам фасл не, ба ҳам васл намояд.

**Мо барои васл қардан омадем,
На барои фасл қардан омадем.**

Маҳз бо кӯшишу ғайрати дучанд ва муборизаи фидокоронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Тоҷикистон ҷанги шаҳрвандӣ дар як муддати кӯтоҳ ба итмом расид ва парчами сулҳу амният парафшон гашт. Ҳол он ки дар баъзе мамлакатҳои дунё, аз ҷумла Афғонистон, Фаластину Исроил, Сурия чунин ҷангҳо то ҳол хотима наёфтаанд. Имрӯз ҳамаи мардуми мо ва сиёсатмадорони ҷаҳон Эмомалӣ Раҳмонро меъморӣ сулҳу ваҳдат дар Тоҷикистон мешуморанд ва маҳз ўро бо ҷоиҳои Сулҳ муқофотонидаанд.

Барои пирӯзии Сулҳ дар Тоҷикистон, пеш аз ҳама хизмати таърихӣи худи миллати тоҷик, ки бо таъбири Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон басо бузург мебошад.

Имрӯз мардуми тоҷик бо шукргузори аз зиндагонии осоишта ва шоистваи худ, ки аз овони сӯғу мусибат ба фасли оромӣшу сурур расидааст, дар ҳақиқат давлат ва Сарвари муаззами худ пайвасти дасти дуо мебардоранд, то Худованд ояндаи рӯшанутару зеботаре барои тоҷикон ато фармояд, миллату Ватан ва пешвои фаррухқадами онро хофизу ниғаҳдон мебошад, босаодату сарбаландӣ ба сӯи ҷовидонаҳо раҳнамоӣ кунад. Ин дасти дуои халқ, ки тафсири пуштибониву дастгирӣи эшон аз сиёсати давлати тозаистиклоли Тоҷикистон аст, номаи хидоятест, ки пешвои оламшумули тоҷикон, миллати кӯҳанбунёд ва тамаддунофарини моро ба сарманзили мақсуд хоҳад расонид.

*Шарифов Ё,
омӯзгори кафедраи Фахрию
гуманитарӣ*

ТЕРРОРИСТ ВАТАН, МИЛЛАТ ВА ДИНУ МАЗҲАБ НАДОРАД

Дар марҳилаи навини таърихи башарӣ рушд ёфтани фаъолияти ташкилотҳои экстремистӣ ва террористии байналмилалӣ боиси таассуф ва нигарони чомеаи ҷаҳонӣ гардидааст. Ҷуғрофияи фаъолияти ин ташкилотҳо рӯз аз рӯз худуди давлатҳои алоҳидаро раҳна сохта, характери фаромиллӣ ва глобалӣ касб карда истодаанд. Таҳдидҳои ин таҳавулотҳои номатлуби замон боиси аз байн бурдани истиқлолияти давлатҳои алоҳида гардида, ҳаёти озоиштаи мардуми сайёра зери ҳафту хатар монда, ҳазорҳо тифлони бегуноҳ, пирони барнодил ва ҷавонони равшанфикр ба коми ин заҳоки аср фуру рафта истодаанд.

Терроризм ин содир намудани амалҳои мебошанд, ки ба одамони хатари марг ба миён оварда, истифодаи он мақсади ҷисман бартараф кардани рақиби сиёсӣ, вайрон кардани бехатарии ҷамъиятӣ, тарсонидани аҳолии ё расонидани таъсир барои аз тарафи ҳокимият қабул кардани қарорҳои мебошад. Ҳақ бар ҷониби Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад, ки мегӯяд: “Терроризм ва Экстремизм, аз як ҷониб чун вабои аср хатари глобалии ҷиддӣ буда, аз ҷониби дигар, аъмоли он гувоҳ аст, ки террорист ватан, миллат ва дину мазҳаб надорад, балки як таҳдиде ба чомеаи ҷаҳонӣ ва ҷони ҳар як сокини сайёра аст”.

Зуроварӣ, зулм, фишороварӣ, таҳқир ва паст задани шаъну шарафи инсон, хусусан, гурӯҳҳои дигари этники аз ҷониби чомеа ва давлат мумкин аст эътирозро ба вучуд оварад, ки он мумкин ба ифротгарой оварда расонад. Ба ҳамаи мо аз таърих маълум аст, ки идеологияҳои ифротгаройӣ, ҳамчун ҳодисаи сиёсӣ ба миён меоянд. Ифротгаройӣ зухуроти аз ҷониби ашҳоси ҳуқуқӣ ва воқеӣ дар шакли амалҳои воқеан чапгаро инъикос ёфта мебошад,

ки ба бенизомӣ, тағйири сохти конститусионӣ дар мамлакат, ғасби ҳокимият ва аз он худ кардани ваколатҳои он, барангехтани низои наҷодӣ, миллӣ, иҷтимоивадинӣ даъват мекунад.

Ба хотири зарурати масъалаи мафкураи идеологӣ дар шароити мураккаби ҷаҳонии замони муосир, барои кишварӣ мо низ муҳим аст, ки бо ширкати тамоми чомеа до-рои консепсияи муккамали мафкуравии худӣ бошад, зеро набудани идеалҳо ва ҳадафҳо дар зиндагӣ ба ташаккули шахсият, ба хусус ҷавонон таъсири ниҳоят манфӣ дорад. Зеро маҳз ҷавонон ба ҳар гуна идеалҳо назари интиқодӣ доранд. Аз ин хотир, барои ин табақа мавҷуд будани идеалҳои мушаххас ва ҳадафҳои равшан, ба хотири рушди ҳақиқатӣ ва ҳақиқатӣ арзишҳои появӣ мебошанд.

Коршиносон бар ин назаранд, ки аксар ҷавонҳои барои ифротгаройӣ маҳкумшуда бо сабаби донишӣ пастӣ динию дунявӣ, надоштани маъшуғулият ва ҷойи кор гумроҳи афрод ва гурӯҳҳои ситезаҷӯ мешаванд.

Бояд ёдовар шуд, ки 90 дар сади онҳое ба ҷангҳои Сурия мераванд, аз бекорӣ ба баҳонаи муҳоҷирати меҳнатӣ ба Русия мераванд ва дар он ҷо бо мусоидати гурӯҳҳои таблиғгар ба Туркия ва баъдан ба Сурия роҳ меёбанд. Бинобар, ин Тоҷикистон гурӯҳи худхондаи «Давлати исломӣ»-ро як созмони террористӣ ва мамнӯъ эълон кардааст.

Сулҳу озоишгарӣ дар Тоҷикистони муосир, ки худ нооромии сиёсиро аз сар гузаронидааст, кадрҳои манзалаӣ маҳсус дорад. Ин неъматӣ бебаҳо бо тӯфайли меҳнати чандинсолаи давлату Ҳукумати кишвар зеро роҳбарии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам

Эмомалӣ Раҳмон ба даст омадааст ва гиромӣ доштани он аз вазифаҳои муқаддаси ӯ бар фарди ӯмеа ба шумор меравад.

Ифротгароёнӣ динӣ аз ҷиҳати динӣ асосноккунии фаъолияти бо дин руйпӯшкардашуда аст, ки ба зӯран тағйир додани сохти давлатӣ ё бо роҳи зӯрӣ ғасб намудани ҳокимият, ҳалалдор кардани истиқлолият ва якпорчагии давлат, бо ин мақсад барангехтани душманӣ ва бадбинии динӣ равона карда шудааст. Дар марҳалаи кунунӣ мафҳуми ифротгароии динӣ муқаррароти устувори динӣ ё яке аз намудҳои шуури динӣ муосир фаҳмида мешавад. Дар бораи ифротгароии динӣ ҳамчун ҳодисаи маҳсусе сухан рондан мумкин аст, ки оғози арзи вучуд кардани он ба солҳои 70-80-уми қарни XX рост меояд. Инро мо дар Шарқ дар мисоли ҳаракатҳои «Толибон», «Ал-Қоида» ва «Ҳизб-ут-Таҳрир» мушоҳида карда метавонем.

Иҷрои қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мубориза бар зидди терроризм» ва «Дар бораи мубориза бар зидди экстремизм» аз ҳар яки мо масъулият хушёрӣ сиёсӣ, имону эътиқоди комил бар принсипҳои умумибашариамонро талаб менамояд. Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми худ ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, (23.01.2015) ин равияи тундравро маҳкум намуда чунин иброз дошта буданд. «... Ҳодисаҳои солҳои охир бори дигар исбот намуданд, ки терроризм ва экстремизм аз як ҷониб чун вабои аср хатари глобалии ҷиддӣ буда, аз ҷониби дигар, амволи он гувоҳ аст, ки террорист ватан, миллат ва дину мазҳаб надорад, балки як таҳдиде ба чомеаи ҷаҳонӣ ва ҷони ҳар як сокини саёра аст. Ин зухуроти фалокатбор ҳеч умумияте бо дин, аз ҷумла,

бо дини мубини ислом надорад ва бо истифода аз номи ислом ба хотири ҳадафҳои сиёҳу ғаразнокӣ сиёсӣ содир карда мешавад. Ва ин масъаларо дар ҷорабиниҳои сатҳи олии, аз ҷумла, аз минбари баланди Созмони Милали Муттаҳид борҳо иброз дошта будам ва имрӯз бори дигар изҳор менамоям, ки номи поки исломро бо зухуроти даҳшатноку нафратовари терроризм олула кардан иштибоҳи маҳз аст».

Бинобар ин моро зарур аст, ки пеши роҳи ифротгароиро гирем ва ба ин гуна равияҳо роҳ надихем. Мо

ҷавонро бояд дар руҳияи ватандӯстию ватанпарварӣ тарбия намоем, то ин ки сазовори давру замон бошанд.

Мутаасифона, бар хилофи ин озоидҳо бархе аз ҷавонони тоҷик ба ин неъматҳои соҳибистиклолӣ қонун дар фазои давлати озоиди миллӣ хатти бутлон мекашанд ва даст ба ифротгаройӣ мезананд. Ҷавонони тоҷик хуб дарк менамоянд, ки масъалаи ҷавонон дар мадди назари роҳбарияти давлату Ҳукумати Ҷумҳурии бевосита Пешвои муаззами миллат қарор гирифтааст. Дар тамоми Паёмҳои Асосгузори

сулҳу ваҳдати миллӣ –Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мушкilotи ҷавонон ба таври мубрам гузошта мешавад ва дар сиёсати ҳаррӯзаи Сарвари давлат масъалаи маҳсус аз масоили маркази маҳсус меёбад. Пешниҳод гардидани соли 2017 “Соли ҷавонон” боз як иқдоми неки Пешвои миллат нисбати ҷавонон аст. Зеро ҷавонон шоҳсутуни ояндаи чомеа ҳастанд ва мебошанд.

Абдуалӣев Б,
омӯзгори кафедраи Фанҳои
гуманитарӣ

ИФРОТГАРОЁН ГУРҲҲОИ ТУНДРАВИ ЗАМОНИ МУОСИР

Ба ҳамагон маълум аст, ки фазои сиёсӣ чомеаи ҷаҳонро абрҳои сиёҳе ҳалалдор сохта истодаанд ва ин ба кишварӣ мо низ кам ҳам бошад, таъсири манфии худро гузоштааст. Бинобар ин моро зарур аст, ки зиракии сиёсӣ нишон дода, ҳама тарафа кӯшиш намоем, ки пеши ин ҳодисаи нанговарро гирифта бошем.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба тақдир таъкид мекунад, ки террорист ватан, миллат ва дину мазҳаб надорад. Дар ҳақиқат, ҷангу кушторҳо, ки аз ҷониби гурӯҳи бо ном “Давлати исломӣ” рух медиҳанд, ба дини мубини Ислом ҳеч иртиботе надорад.

Баръакс, чунин муносибати бераҳмона нисбат ба одамони хилофатаълимоти дини мубини ислом мебошад. Гурӯҳи ифротгароён таълимоти исломиро аз фарҳанг ва арзишҳои олитари-не чун илм, оғоҳӣ, раҳм, шафқат, ҳамзистиву таҳаммулпазирӣ, некиву зебоӣ ва ғайра ҳолӣ мекунанд. Омӯхтани сабабҳои воқеиҳои гароиши мардум ва хусусан ҷавонон ба гурӯҳҳои ифротӣ ҳеле муҳим аст. Ин гароишҳо дар таркиби худ омилҳои ақидавӣ, сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ доранд ва дар ин роҳ бояд қарорҳои воқеӣ қарор баранд. Мо дар замони ҳеле мураккабу печида, дар айё-

ми пурҳаводису пурихтилоф., дар овони муборизаҳои шадиди абарқудратҳои ҷаҳон ва дар марҳилаи тазодбори талашҳои идеологӣ зиндагӣ ва фаъолият дорем. Дар чунин вазъият ба моҳияти воқеият саривақт сарфаҳм рафтани бо роҳи рост қадам гузоштан хушёриву зиракии ҳамешагӣ меҳоял ва мутаасифона на ҳама чунин хусусиятро дорад. Дар ҳалқаи ҳодисаҳои ихтилофбор раҳгум назадану фирефтаи зоҳирбинӣ нашудан аз ҳар фард ҷаҳонбинии бовусъату дониши комил тақозо мекунад. Қисме аз ҷавонон бар асаридонишӣ биниш ва тарбияи нокомил фирефтаву раҳгумзада мешаванд ва ба нокомиву шикастҳои зиёд бархӯрд мекунанд. Вале қисмати зиёди ҷавононе, ки шомили гурӯҳи ифротгароёнанд, ҷавонони босаводу ботамкину бофарҳанганд. Савол ба миён меояд, ки ин гуна ҷавонон чи гуна ба доми ифротӣ меафтанд? Хуб мешуд, ки сабабҳои шомилшавии ҷавонон ба ин гурӯҳҳои номатлуб маълум карда мешуд. Баъзан тахлилҳои нишон додаанд, ки сабаби асосӣ ин дастнорасии таълимоти муътадили динӣ мебошад.

Терроризм, ифротгаройӣ ва амалиёти ҳаракатҳои тундраву хиёнатпеша дар ҷаҳон муосир пайваста кӯшиши доман паҳн кардан мекунанд. Яке аз муҳимтарин воситаҳои ҳимояи ҷавонон аз доми фиреби ин

нерӯҳои таҳрибкор тақвияти тарбияи ватандӯстӣ ва ватанпарастӣ. Ҳар як муассисаи таълимиро зарур аст, ки дар ин ҷода саҳми босазое дошта бошад. Ҳар як омӯзгорро зарур аст, ки пеш аз таълим додан роҳи тарбияро дуруст ба роҳ монда тавонад, зеро тақозои замон ҳамин аст. Қисмати зиёди ба гурӯҳҳои ифротӣ шомилшударо ҷавоно ташкил медиҳанд. Ҷавонони тоҷик набояд ба чунин роҳҳои пурпечу тоб қадам ниҳанд, чунки давлату Ҳукумати Тоҷикистон тамоми шароитҳои муҳиму зарурӣ барои таҳсилу соҳибкасб шудани онҳо омода сохтааст. Дар чунин фазои ободу озоид фаъолият намудан ба ҳар ҷавон муяссар мегардад. Ба кадри ин ҳама ободӣ, озоидӣ ягонагӣ, якдилӣ расидан ва дар оянда боз ҳам ободтар сохтан вазифаи ҳамаи мо тоҷикон аст. Ҷавонон бояд фирефтаи даъватҳои бардурӯғи гурӯҳҳои ифротӣ нагарданд. Онҳо нерӯи бузурги пешбарандаи чомеа ба шумор мераванд ва бояд хушёриву зиракии сиёсиро аз даст надода, барои ҳимояи амният, ваҳдати миллӣ, истиқлолияти давлатӣ, арзишҳои миллӣ ва сулҳу суботи мамлакат кӯшиш ба ҳарч диҳанд.

Шарифова З. ноиби ректор
оид ба таълим